

Instuderingsfrågor, Historia prov 1

Vilka länder ingick i Kalmarunionen? (3p)

Svar: Sverige-Finland, Danmark och Norge

Förklara vad det innebär att ingå i en union, ge minst 2 exempel (2p).

En Union är flera olika länder som gått samman (1p) och har överenskommelse om handel/gemensamma lagar/regler (1p).

Följande personer var betydelsefulla under början av 1500-talet i Sverige. Berätta vem de var och ge ett exempel på vad de gjorde (3p)

Sten Sture: En riddare som valdes av det svenska folket för att leda en bondearmé som skulle strida mot Kristian II. Gift med Kristina Gyllenstierna.

Kristian II: Danmarks Kung som med sin armé besegrade Sten Stures armé. Han blev insläppt i Stockholm, kröntes till Kung, ordnade en stor fest för de rikaste och mäktigaste stadsborna, svek sitt löfte om fred och fängslade gästerna som han sedan avrättade vid det som idag kallas för "Stockholms blodbad".

Kristina Gyllenstierna: Sten Stures fru som försvarade Stockholm mot Kristian II. När matförråden i staden sinade släppte hon in honom eftersom han gav löfte om fred. Hon blev sedan fängslad och förd till Köpenhamn.

Berätta om Stockholms blodbad. Ha med följande ord: Kristian II, kröning, fest, Gustavs pappa, stortorget. (5p)

Kristian II blev insläppt i Stockholm av Kristina Gyllenstierna med löfte om fred. Han höll en stor fest i samband med att han kröntes till kung över Sverige. Under den tredje dagen av festligheterna låste han slottets portar och ingen fick komma ut. Han skulle hålla rättegång och straffa dem som varit förrädare mot unionen. Han avrättade 82 män genom halshuggning på Stortorget i Stockholm. Händelse kom att kallas Stockholms blodbad. En av de avrättade var Gustav Vasas pappa.

Vilket datum och år blev Gustav Vasa vald till kung, och vad firar vi på detta datum idag? (2p)

Svar: Gustav Vasa valdes till Kung över Sverige 6 juni 1523. Idag firar vi Sveriges Nationaldag 6 juni.

Sverige hade en stor skuld när Gustav Vasa blev kung. Vad gjorde Gustav Vasa för att stärka Sveriges ekonomi? (2p)

Gustav Vasa anställde fogdar som skulle se till att bönderna betalade skatt till kungen. Gustav Vasa ville bli kyrkans högsta ledare för att kunna ta över kyrkans rikedomar. Han såg till att Sverige lämnade den katolska kyrkan.

Mycket av det vi vet om Gustav Vasa står skrivet i en bok som kallas "Peder Svarts krönika". Varför kan vi inte vara säkra på att allt som står skrivet om honom där stämmer? (1p).

Peder Svart fick betalt av Gustav Vasa för att skriva hans historia så som han själv ville ha den.

Martin Luther var en tysk munk som ville förändra den katolska kyrkan. Vad var det han protesterade mot, och vad kallas denna förändring med ett finare ord? Ge två exempel på vad han ville förändra. (3p)

Förändringen kallades för reformation. Martin Luther var emot att kyrkan sålde avlatsbrev. Han var också emot att prästerna pratade latin i kyrkan och att bibeln bara fanns skriven på latin. Han ville att kyrkan skulle använda samma språk som folket. Han ville också att kungen i varje land skulle vara ledare för kyrkan, inte påven.

Bönderna var uppretade över många olika saker som Gustav Vasa gjorde. Nämn två saker som de inte gillade med Gustavs sätt att styra Sverige. (2p)

Bönderna tyckte att de betalade för mycket skatt till kungen och att han la sig i deras jordbruk för mycket.

Det största bondeupproret i Sveriges historia leddes av en man från Småland. Berätta vad du vet om detta uppror. Ha med följande ord: Nils Dacke, bönder, fogdar, Kalmar. (4p)

Det mest kända bondeupproret leddes av Nils Dacke och kallas därför "Dackeupproret". Nils Dacke var arg på kungens fogdar och samlade ihop en grupp bönder som skulle skrämman bort eller döda fogdarna i trakten. När Gustav Vasa fick höra om upproret skickade han en grupp soldater till Småland för att få stopp på upproret. Kungens soldater vann striden och Nils Dacke blev skjuten med pilar. Hans kropp fördes till Kalmar och hans huvud sattes på en påle vid slottet.

Sverige är ett arvsrike, vad innebär det? (1p)

Det innebär att kungens barn ärver makten. Men bara söner, döttrarna skulle giftas bort rikt.

Namnge i kronologisk ordning vem som tar över kungakronan efter Gustav Vasa. (4p)

1. Erik XIV
2. Johan III
3. Sigismund
4. Karl IX

